

ЧАСТИНА ПЕРША

ОДИН

Стрів нині чоловіка,
Що вмерти не бажав.

Патрік Шоу-Стюарт

Уявіть, що вам треба зламати комусь руку.

Праву чи ліву — байдуже. Річ у тім, що вам треба її зламати, адже... Ні, це теж не важить. Просто станеться щось погане.

А тепер запитання: ви зламаєте руку швидко (Хрусь! «Ой, вибачте, зараз накладу вам імпровізовану шину») чи розтягнете це на добрі вісім хвилин, неквапом посилюватимете натиск, потрошечку й потрошечку, доки біль не стане рожевим, зеленим, гарячим, холодним і таким нестерпним, що хоч вовком вий?

Отож-бо. Звісно. Доцільний, *єдино* правильний вибір — виконати це максимально швидко. Зламати руку, пригостити брендi, поводитись як порядна людина. Іншого варіанта не існує.

Хіба що.

Хіба що. Хіба що. Хіба що.

А якщо ви ненавидите людину по той бік руки? Ну от *люто* її ненавидите?

От про це я мушу подумати.

Під «мушу» маю на увазі «мусив» — мусив тієї миті, про яку розповідаю. Тієї недовготривалої, збіса короткої миті, до того як моє зап'ястя торкнеться потилиці, а ліва плечова кістка роздробиться на дві чи й більше частин і безпорадно повисне.

Розумієте, рука, про яку йдеться, моя. Це не абстрактна рука якогось філософа. Кістка, шкіра, волосинки, невеликий шрам на лікті, який залишився від кутика батареї в початковій школі Гейтсгілла, — усе моє. І зараз я мушу подумати, чи могло так статися, що чоловік, який стоїть позаду, міцно стискає моє зап'ястя й уважно, майже пристрасно веде його вздовж спини вгору, мене ненавидить. Ну от *люто* ненавидить.

Це триває цілу вічність.

Його прізвище було Райнер. Ім'я невідоме. Принаймні мені, а отже й вам. Гадаю, хтось колись знав його ім'я (охрестив, кликав снідати, учив правильно його писати), а хтось інший вигукував це ім'я на весь бар і ставив пиво, або шепотів його під час сексу, або записував у комірку на бланку страхування. Достоту знаю, що це все відбувалося. Просто якось важко уявити.

За моїми підрахунками, Райнер був на десять років старший. Це нормально. У цьому немає нічого кепського. З багатьма людьми, що старші на десять років, у мене теплі неруколамні стосунки. Люди, старші на десять років, здебільшого приємні. Але, крім віку, Райнер був на сім сантиметрів вищий, на двадцять п'ять кілограмів важчий і принаймні на вісім одиниць (хай у чому вимірюють безсердечність) жорстокіший. Він був потворніший, аніж підземний гараж: величезний лисий череп із гулями та вм'ятинами скидався на напхану гайковими ключами повітряну кульку, а приплющений ніс борця, розмазаний по обличчю чиєюсь лівою рукою чи, може, лівою ногою, розходився звивистою скривленою дельтою під бетонною плитою лоба.

Господи-Вседержителю, що це був за лоб! Цеглини, ножі, пляшки й раціональні аргументи не раз безсило відскакували від масивної фронтальної площини, залишаючи неслівливі ямки серед глибоких, рясно розсаджених пор.

Здається, це були найглибші й найрясніше розсажені пори, які я бачив на людській шкірі, і вони воскресили в пам'яті муніципальне поле для гольфу в Далбітті, де я побував наприкінці посушливого літа 1976-го.

Якщо ми перейдемо до бічної проєкції, то побачимо, що хтось давно-давно відкусив вуха Райнера й виплюнув їх, тому що ліве прилипло до голови чи то догори дригом, чи то навспак, чи то дідько його зна яким способом. Словом, ви довго витріщалися б, перед тим як дійти думки: «Ага, а це вухо».

Насамкінець, якщо ви досі не вловили натяк, Райнер убирався в чорну шкіряну куртку й чорне поло. Утім, ви, звичайно, вловили натяк. Навіть якби Райнер загорнувся в блискучі шовки й заклав по орхідеї за кожне вухо, наполохані перехожі віддали б йому всі гроші, не роздумуючи, а вже потім з'ясовували б, чи справді щось заборгували цьому чоловікові.

Так сталося, що я не заборгував йому грошей. Райнер належав до особливої групи людей, яким я взагалі нічого не винен, і якби наші стосунки почалися з трохи кращої ноти, я запропонував би його приятелям чіпляти на краватку емблему клубу. Щось із мотивом перехресних стежок.

Проте, як я вже сказав, наші стосунки почалися не з доброї ноти.

Колись Кліф, однорукий інструктор із боротьби (так, він навчав битися голіруч, хоч мав лиш одну руку, а в житті таке нечасто побачиш), сказав мені: болю ти завдаєш собі сам. Інші люди завдають тобі ударів кулаком, або ножем, або намагаються зламати руку, але біль — це твоє власне твориво. «Отже, — сказав Кліф, який прожив два тижні в Японії і почувався вповноваженим вішати лайно собаче на вуха захоплених підопічних, — зупинити біль — завжди тобі до снаги». Через три місяці п'ятдесятип'ятирічна вдова

пришила Кліфа під час бійки в барі, тому, на жаль, я вже не зможу його виправити.

Біль — це подія. Він трапляється, і ти намагаєшся якось дати цьому раду.

Єдина моя перевага полягала в тому, що я досі не видав жодного звуку.

Не подумайте, хоробрість тут ні до чого, адже в мене просто не було часу. Досі ми з Райнером товклись об стіни й меблі в спітнілій чоловічій тиші, зрідка крекчучи, щоб продемонструвати іншій стороні свою сконцентрованість. Але зараз, коли залишалося кілька секунд (і або я зомлію, або не витримає кістка), саме тепер настала ідеальна мить, щоб додати новий елемент. І я не вигадав нічого кращого за звук.

Тому я глибоко втягнув повітря носом, випростався, щоб опинитися максимально близько до його обличчя, на мить затамував подих і випустив із себе те, що японські майстри бойових мистецтв називають «кіай» — ви назвали б це дуже гучним звуком, що не так і далеко від істини, — крик такої сліпучої і приголомшливої «що-це-в-біса-було» сили, що я й сам добряче налякався.

І справді, це справило на Райнера очікуваний ефект, бо він мимохіть відсахнувся вбік і дець на одну дванадцятку секунди послабив хватку на моєму зап'ястку. Я щосили відкинув голову йому в обличчя й відчув, як Райнерів носовий хрящ припасовується до вигину мого черепа, а по голові розтікається шовковиста волога, потім брикнув його в пах, і п'ята, проїхавшись внутрішньою частиною стегна, наткнулася на солідний оберемок геніталій. Коли одна дванадцята секунди спливла, Райнер уже не ламав мою руку, а я збагнув, що геть-чисто упрів.

Я позадкував від нього, пританцьовуючи навшпиньках, як пристаркуватий сенбернар, і озирнувся в пошуках зброї.

Ареною нашого нерівного п'ятнадцятихвилинного поєдинку була маленька вітальня в Белгравії, обставлена з жакли-

вим несмаком. Дизайнер (чи то дизайнерка) створив бездоганну гидоту, на яку здатні лише дизайнери інтер'єру та яку вони злагоджено продукують щоразу й без винятків, але зараз його (чи то її) пристрасть до важких пересувних *об'єктів* мені імпонувала. Здоровою рукою я підняв з каміна майже півметрового Будду й виявив, що однорукому гравцеві зручно тримати цього дружка за вуха.

Тим часом Райнер стояв навколішки й блював на китайський килим, упроваджуючи на останньому незрівнянно краще кольорове рішення. Я обрав точку, набрався духу, розмахнувся й зацідив кутиком постаменту Будди в м'якуш за лівим вухом. Почувся глухий і плаский звук удару об людську плоть, який ні з чим не сплутаєш, і Райнер перекотився на бік.

Я навіть не глянув, чи він живий. Мабуть, це бездушно, але маємо те, що маємо.

Витерши піт із обличчя, я пішов у коридор. Спробував прислухатися до звуків, але не почув нічого ні в будинку, ні ззовні, бо серце гупало, як відбійний молоток. А може, на вулиці справді працював відбійний молоток. Я хапав ротом цілі вагони повітря й не звернув би уваги на таку дрібницю.

Я відчинив вхідні двері — і обличчя торкнулася прохолодна мжичка. Краплі змішувалися з потом, розчиняли його, розчиняли біль у руці, розчиняли все, тож я заплющив очі та стояв під дощем. Це було одне з найкращих переживань у моєму житті. Ви, мабуть, подумаете: жалюгідне якесь у нього життя. Однак усе залежить від контексту.

Причинивши двері, я зійшов сходами на доріжку й закутив. Поступово заспокоїлося невдоволене серце, згодом — дихання. Рука сказано боліла, і я знав, що біль залишиться зі мною на кілька днів, а то й тижнів, однак принаймні цигарки я тримаю в другій руці.

Я повернувся до будинку й побачив, що Райнер лежить на тому самому місці в калюжі блювоти. Він був мертвий або тяжко тілесно ушкоджений — і те і те тягнуло мінімум на

п'ять років. Десять, якщо доплюсувати кепську поведінку. Ось це, як на мене, погано.

Розумієте, я вже сидів. Лише три тижні під час досудового слідства, але коли доводиться двічі на день грати в шахи з малослівним фанатом «Вест гем»¹, у якого на правій руці татуювання «ЛЮТЬ», на лівій — «ЛЮТЬ», а в наборі фігур бракує шести пішаків, усіх тур і двох слонів, то починаєш цінувати маленькі радощі життя. Свободу, наприклад.

Ця думка налаштувала мене на філософський лад, я вже почав мріяти про теплі країни, у яких не випало побувати, коли зненацька усвідомив, що звук — тихе «скрип-човг-шкряб» — лине не від мого серця. Не від легень чи іншої частини розскімленого тіла. Цей звук достеменно долинав із зовнішнього світу.

Хтось чи щось уплутався в геть безнадійну затію — безшумно спуститися сходами.

Я поставив Будду на місце, ухопив бридку столову запальничку з алебастру й підкрався до не менш огидних дверей. Ви запитаете, як можна створити огидні двері? Це досить непросто, але повірте: першокласні дизайнери інтер'єру лускають такі задачі, мов горішки.

Я спробував затамувати подих, але не зміг, тому чекав гучно. Десь клацнув вимикач, тиша, іще раз клацнув. Двері відчинили, пауза, нічого підозрілого, зачинили. Стоймо. Мізкуємо. Перевіримо вітальню.

Почувся шелест одягу, тихі кроки, і раптом я припинив судомно стискати алебастрову запальничку і сперся на стіну, відчуваючи щось схоже на полегшення. Тому що навіть у такому непевному та вразливому становищі ладен був закластися, що парфуми «Фльор де Фльор» від Ніни Річчі не віщують бійку.

¹ «Вест гем юнайтед» — англійський футбольний клуб зі Східного Лондона. (Тут і далі прим. пер.)

Вона зупинилась у дверях і роздивлялася кімнату. Було темно, але світло лилося з вулиці крізь широко розіпнуті гардини.

Я почекав, поки її погляд наткнеться на тіло Райнера, і лише тоді затулив її рота рукою.

Ми пройшли стандартну процедуру, продиктовану Голлівудом і правилами доброго тону. Вона спробувала закричати й укусити мене за долоню, я звелів зберігати тишу, бо не робитиму боляче, якщо вона не верещатиме. Вона заверещала, тож я завдав їй болю. Усе за протоколом, еге ж.

Згодом вона сиділа на бридкому дивані зі склянкою кальвадосу, який я переплутав із бренді, а я стояв біля дверей, нап'явши на обличчя міну «містер нормальність».

Я перевернув Райнера набік — лікарі рекомендують таке, щоб непритомний не захлинувся своєю блювотою. Або чужою, якби до цього дійшло. Їй хотілося встати й панькатися коло нього, переконалися, що все гаразд — подушки, вологі компреси, шини й подібна дурня, до якої вдаються випадкові свідки, — але я звелів не рипатися, бо вже викликав швидку й узагалі краще дати йому спокій.

Вона трохи тремтіла. Це почалося з долонь, які стискали склянку, перекинулося вгору на лікті, а потім на плечі й посилювалося щоразу, як вона дивилася на Райнера. Звісно, тремор — не така вже й рідкісна реакція, коли серед ночі виявляєш у своєму будинку комбінацію трупа й забльованого килима, але я не хотів, щоб їй стало гірше. Підпаливши цигарку від алебастрової запальнички — навіть полум'я було огидне, — я спробував зібрати якнайбільше інформації, до того як кальвадос подіє й вона почне щось запитувати.

У тій кімнаті її обличчя повторювалося тричі: вперше — на обрамленій сріблом світлині над каміном, де вона метляла ногами на підйомнику, насунувши на очі темні окуляри; вдруге — на жахливому олійному портреті біля вікна (одразу видно, що автор величезного полотна її незлюбив);

втретє — і ця версія, безумовно, була найкраща — на дивані за три метри від мене.

Я дав би їй не більше ніж дев'ятнадцять. Рівна постава, довге каштанове волосся, що спадало бадьорими хвилями та зникало за плечима. Високі округлі вилиці натякали на східне коріння, але цей натяк умить розвіювали очі — круглі, великі, насичено сірі. Якщо це взагалі важливо. Дівчина була вбрана в червоний шовковий пеньюар, на одній нозі викрашалася елегантна пантофля із золотим шнурочком. Я обдивився кімнату, але «компаньйонки» ніде не помітив. Можливо, грошей стало лиш на одну.

Вона тихо прокашлялася й запитала:

— Хто він?

Я відчув, що це американка, ще до того як дівчина розтулила рота. Надто вже вона пашила здоров'ям. От де вони беруть такі зуби?

— Райнер, — сказав я, але відповідь вийшла надто куца, і варто було б щось додати. — Дуже небезпечний чоловік.

— Небезпечний?

Це схвилювало її, і на те були підстави. Мабуть, дівчина послуговувалася ієрархічною логікою, яка спала мені на думку не одразу: якщо Райнер небезпечний, а я його вбив, то я автоматично стаю дуже небезпечним.

— Небезпечний, — повторив я, пильно дивлячись на неї, доки дівчина не відвела погляду.

Здається, тремтіння минало. А може, просто увійшло в унісон з моїм і стало не таким помітним.

— Гаразд... Чому він тут? — нарешті мовила вона. — Чого він хотів?

— Важко сказати. — Принаймні мені важко. — Може, шукав гроші або срібло...

— Стривай... Він тобі не говорив? — Зненацька її голос набрав сили. — Ти вирубав хлопця, не дізнавшись, хто він і чого хоче?